KOMPETENCJE KLUCZOWE

Uniwersytet Przedszkolaka
Niepubliczne Przedszkole Językowo-Sportowe

NAUKA DLA PRZYSZŁOŚCI…

„FUTURE IS NOW" – TWOJA PRZYSZŁOŚĆ JUŻ TRWA!

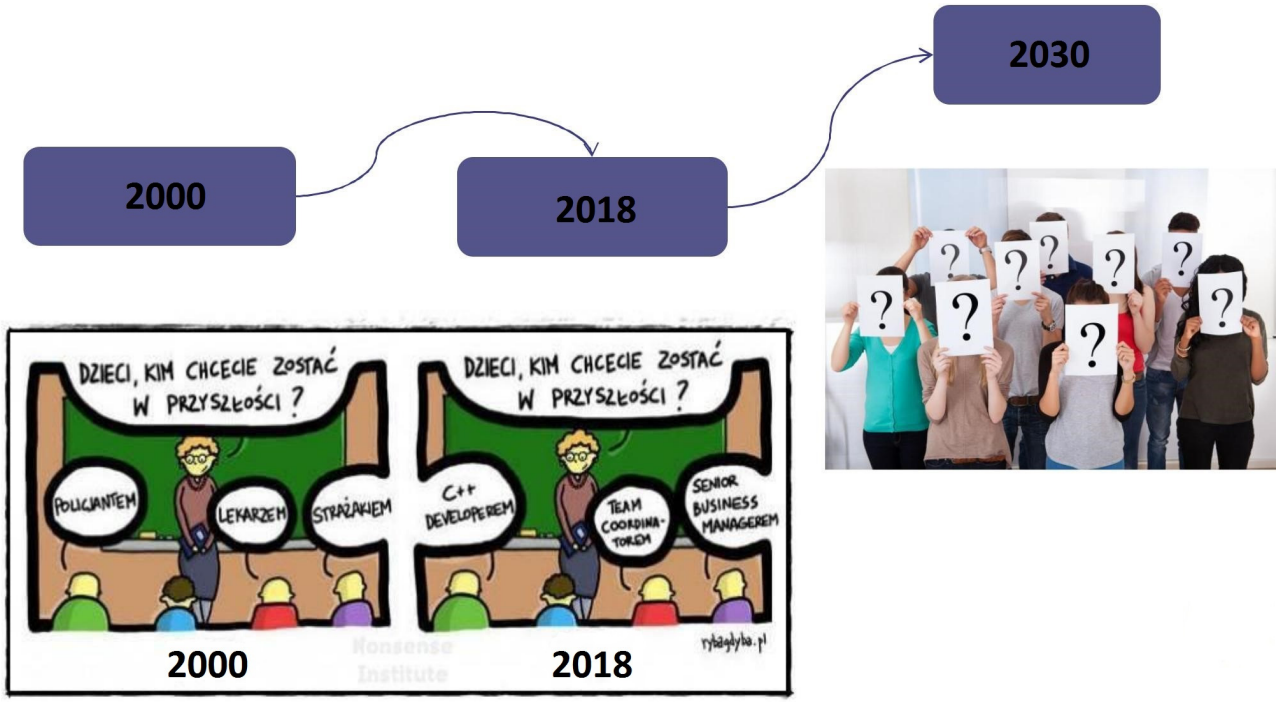

KOMPETENCJE KLUCZOWE

Kompetencje zdefiniowane w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 XII 2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie jako połączenie: wiedzy, umiejętności, postaw odpowiednich do sytuacji:

1. **porozumiewanie się w języku ojczystym**
2. **porozumiewanie się w językach obcych**
3. **kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne**
4. **kompetencje informatyczne**
5. **umiejętność uczenia się**
6. **kompetencje społeczne i obywatelskie**
7. **inicjatywność i przedsiębiorczość**
8. **świadomość i ekspresja kulturalna.**

CELE KSZTAŁCENIA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM
(ROZPORZĄDZENIE MEN)

1. Wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i dalszej edukacji.
2. Budowanie systemu wartości, w tym wychowywanie dzieci tak, aby wiedziały, co jest dobre, a co złe.
3. Kształtowanie w dzieciach odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do znoszenia różnych niepowodzeń i porażek.
4. Rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, niezbędnych w poprawnych relacjach z innymi dziećmi i dorosłymi.
5. Stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych.
6. Troska o zdrowie dzieci i ich sprawność fizyczną, zachęcanie do uczestnictwa w zabawach i grach sportowych.
7. Budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych.
8. Wprowadzanie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiadania się poprzez muzykę, małe formy teatralne i sztuki plastyczne.
9. Kształtowanie u dzieci poczucia przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz postawy patriotycznej.
10. Zapewnienie dzieciom szans na lepszą edukację poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także uczenie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne dla edukacji szkolnej.

CHARAKTERYSTYKA WIEKU PRZEDSZKOLNEGO

Problem opuszczenia domu rodzinnego

Rozwijają się zmysły, wyobraźnia i intelekt

Pojawia się konieczność funkcjonowania w grupie rówieśniczej

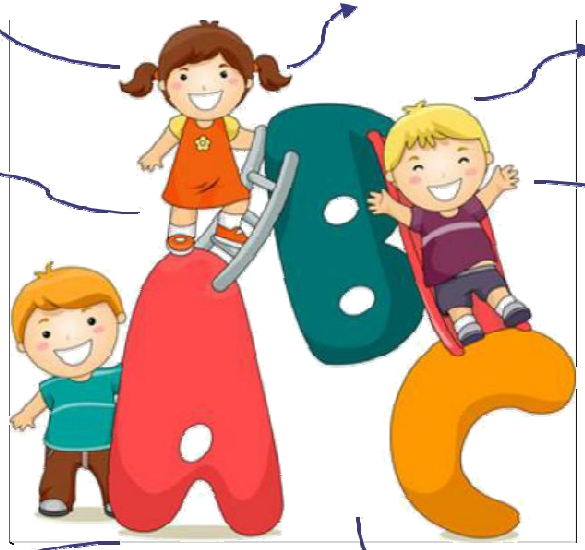

Nabywanie umiejętności radzenia sobie w typowych sytuacjach

Kształtowanie się samodzielności

Przygotowanie do szkoły

Nabywanie umiejętności kontrolowania emocji

Pojawiają się nowe kategorie poznawcze, tj. myślenie słowne oraz początki myślenia intuicyjnego

Dynamiczny rozwój mowy powala na poszerzenie wiedzy o otoczeniu, pojawia się zdolność ujmowania rzeczywistości w czasie przyszłym, teraźniejszym i przeszłym, dostrzeganie odmienności poglądów innych osób

PODSTAWY KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Naturalne procesy, jakim podlega dziecko w okresie przedszkolnym, pozwalają na jego stymulację w kierunku kształtowania kompetencji kluczowych.

Wraz z procesami rozwojowymi dziecka tworzą się podstawy poszczególnych kompetencji kluczowych, np.:

- **rozwój mowy** i poszerzanie się czynnego słownika pozwala na rozwijanie porozumiewania się w języku ojczystym i języku obcym oraz kompetencji społecznych i obywatelskich
- **zabawa** jako podstawowa aktywność dziecka kształtuje inicjatywność, przedsiębiorczość, świadomość i ekspresję kulturalną
- **ciekowość i zadawanie pytań** są podstawą do rozwoju kompetencji matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-technicznych oraz umiejętności uczenia się.

Na żadnym etapie rozwojowym zależności między:

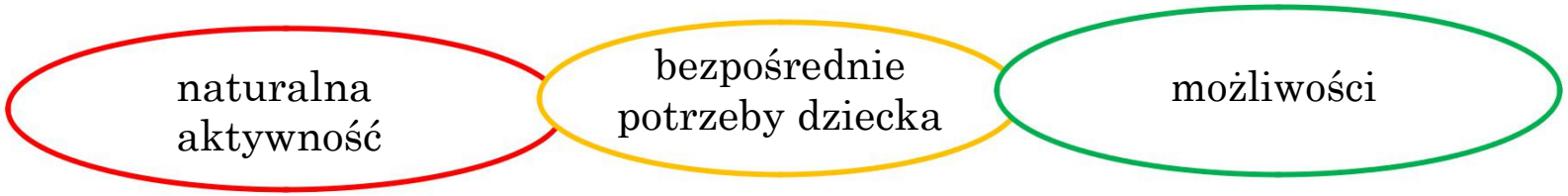

nie mają tak bezpośredniego przełożenia na kształtowanie się kompetencji kluczowych, jak w wieku przedszkolnym.

ROLA ZABAWY
W
ROZWIJANIU KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zabawa staje się w wieku przedszkolnym **podstawową aktywnością dziecka** – źródłem jego wiedzy o świecie, identyfikatorem postaw moralnych, podstawą do rozwoju słownictwa oraz rozwoju intelektualnego, a także okazją do zawierania i podtrzymywania relacji społecznych z rówieśnikami i dorosłymi – w której toku dziecko mimowolnie, w sposób całkowicie naturalny zdobywa wiedzę i umiejętności.

KOMPETENCJE KLUCZOWE A PODSTAWA PROGRAMOWA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Kształtowanie kompetencji w placówce przedszkolnej ma **wyjątkowy charakter**.
Z jednej strony ma na celu wyposażenie dziecka w odpowiednią **wiedzę**, a z drugiej – dostarczenie okazji, które pozwolą wyrobić w nim odpowiednie nawyki i zdobyć **umiejętności** praktyczne, a także przez działanie umożliwią kształtowanie odpowiednich **postaw**.

Na tym etapie rozwojowym i edukacyjnym na szczególną uwagę zasługują zatem:

- modelowanie
- naśladowanie pozytywnych wzorców
- świadome tworzenie sytuacji pozwalających na aktywne uczestnictwo, odczuwanie i eksplorację dostępnej przestrzeni z zastosowaniem zasad indywidualnego podejścia do każdego dziecka.

POROZUMIEWANIE SIĘ W JĘZYKU OJCZYSTYM

Jest to zdolność do codziennego komunikowania się dziecka w środowisku przedszkolnym z dorosłymi i innymi dziećmi

(np. komunikowanie własnych potrzeb, emocji).

Przyjmuje się, że dziecko kończące wychowanie przedszkolne powinno umieć opowiadać o zdarzeniach z przedszkola, odpowiadać na pytania, wyjaśniać własną przynależność do rodziny, grupy, narodu.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

Codzienne wspomaganie rozwoju mowy poprzez:

- słuchanie utworów literackich czytanych zarówno przez nauczyciela, jak i zaproszonych gości
- wypowiedzi spontaniczne i kierowane
- ćwiczenia pamięci odtwórczej, nauka wierszy, ról
- odgrywanie scenek (drama, zabawy paluszkowe, tatr kukiełkowy, pacynki)
- występy artystyczne dzieci w uroczystościach
- przedszkolnych uczestnictwo w konkursach recytatorskich
- realizacja projektu **„Bohater Tygodnia”** – wypowiadanie się dziecka na własny temat
- zapewnienie wsparcia logopedycznego w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, WWRD
- prowadzenie codziennych różnorodnych zabaw logopedycznych (artykulacyjnych, oddechowych, logorytmicznych) dla całej grupy
- zajęcia logorytmiki, muzykoterapi, sensoplastyki, bajkoterapi dla wszystkich grup (1x w miesiącu)
- ćwiczenia grafomotoryki ręki – jako przygotowanie do pisania (np. plastelina, ciastolina, gazety, masa solna, kształtki sensoryczne)
- wprowadzanie liter, naukę czytania prostych wyrazów i zdań, ćwiczenia usprawniające analizę i syntezę słuchowo-wzrokową (stosowanie różnorodnych metod - w tym realizacja innowacji „W krainie liter”, „Bajki-rysowajki”, „Lubię książki”)
- doskonalenie sprawności grafomotorycznej (kreślenie szlaczków literopodobnych na różnorodnym podłożu, kreślenie liter po śladzie)
- kontakt z żywym słowem – nauczyciel, aktorzy (spektakle teatralne na miejscu oraz wyjazdowe, Klub Czytających Rodziców)
- biblioteczki w każdej sali – codzienny kontakt z literaturą dla dzieci - warsztaty biblioteczne – wyjścia do biblioteki publicznej
- udział w akcjach: Cała Polska Czyta Dzieciom**,** Światowy Dzień Książki, Klub Czytających Rodziców

POROZUMIEWANIE SIĘ W JĘZYKACH OBCYCH

Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym opiera się na wprowadzaniu zabaw językowych, używaniu prostych zwrotów w języku obcym w sytuacjach codziennych –

w zabawie i nauce, ukazywaniu korzyści, jakie wynikają z umiejętności posługiwania się językiem obcym.

Przyjmuje się, że dziecko kończące przedszkole **rozumie** i **reaguje** na bardzo proste polecenia w języku obcym,

a przygotowanie do posługiwania się językiem obcym odbywa się przez **zabawę**.

DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

W ramach realizacji zadań z tego obszaru dzieci uczestniczą w zajęciach języka angielskiego 5 x w tygodniu po 30 minut.

Podczas zajęć przedszkolaki poznają i utrwalają podstawowe słowa i zwroty w języku angielskim (np. *podają swoje imię, wiek, określają nastrój, liczą, nazywają kolory, części ciała, ubrania, podają nazwy zwierząt, części garderoby*).

Zajęcia to – gry i zabawy ruchowe (grupowe, w parach), piosenki, historyjki obrazkowe, scenki dramowe, z wykorzystaniem TIK.

KOMPETENCJE MATEMATYCZNE I PODSTAWOWE KOMPETENCJE NAUKOWO-TECHNICZNE

Kompetencje **matematyczne** są realizowane na etapie wychowania przedszkolnego miedzy innymi w postaci rozwijania i wykorzystywania myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów wynikających z codziennych sytuacji.

Podstawowe kompetencje **naukowo-techniczne** odnoszą się do opanowania, wykorzystywania i stosowania wiedzy oraz sposobów i metod objaśniających świat przyrody przez:
eksperymentowanie, obserwowanie zjawisk, sprawdzanie, majsterkowanie, powtarzanie procedur i instrukcji oraz weryfikowanie wiedzy i odnoszenie jej do codziennych sytuacji, które dziecko zna.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

1. Kompetencje **matematyczne**:

- codzienne zabawy w przeliczanie, klasyfikowanie, mierzenie, ważenie, rozróżnianie stron: lewa/prawa
- realizacja ćwiczeń z programu prof. E. Gruszczyk-Kolczyńskiej – DZIECIĘCA MATEMATYKA (m.in. przeliczanie, porównywanie liczebności, stosowanie liczebników porządkowych, orientacja w schemacie ciała i w przestrzeni oraz na kartce, pomiary długości, klasyfikowanie, przekształcanie, rytm, następstwo czasu)
- ćwiczenia, zadania, zabawy eksperymentalno-doświadczalne, kulinarne

2. Kompetencje **naukowo-techniczne** – codzienne działania:

- obserwacje zjawisk atmosferycznych, przyrodniczych
- prowadzenie kalendarza pogody
- prowadzenie czasowych „ogródków" w salach oraz stałych ogródków na placu zabaw
- zabawy mikroskopem, lupą itp.
- zabawy z wykorzystaniem bezpiecznych narzędzi (kąciki majsterkowicza)
- zabawy eksperymentalno-doświadczalne (poznawanie podstawowych praw fizycznych, chemicznych), plastyczne, wizualizacyjno-przestrzenne
- innowacja „Przyrodnicze królestwo"

KOMPETENCJE INFORMATYCZNE

Dziecko w wieku przedszkolnym stopniowo i pod kontrolą wprowadzane jest w przestrzeń wirtualną, przez co zyskuje możliwość rozwijania wszystkich pozostałych kompetencji kluczowych.

Podstawa programowa zachęca do **umożliwienia** dziecku podejmowania samodzielnej aktywności poznawczej, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

W **codziennej** pracy:

- wykorzystywane są narzędzia TIK (np. magnetofon, laptop, tablica interaktywna)
- wykorzystywanie Internetu – oglądanie prezentacji i filmów edukacyjnych, internetowy teatr TVP,
- zajęcia profilaktyczne – dziecko bezpieczne w sieci (Sieciaki),
- program - ***Przyjaciele Zipppiego***

UMIEJĘTNOŚĆ UCZENIA SIĘ

Kompetencje związane z uczeniem się są na tym etapie niezwykle istotne – przedszkole to pierwsze doświadczenie dziecka z uczeniem się, w tym z uczeniem się konsekwentnym, możliwie świadomym i ukierunkowanym na osiągniecie konkretnych celów.

Rolą przedszkola jest poznanie indywidualnych cech, preferencji dziecka, dobór odpowiednich metod i form pracy, by **przygotować dziecko do różnych form nauki -** pracy grupowej i indywidualnej oraz do różnorodności stylów uczenia się, tworząc dzieciom sytuacje, w których uczą się one gospodarowania czasem przeznaczonym na zabawę, współpracują przy wykonywaniu zadania i biorą odpowiedzialność za wynik swoich działań.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

- kompetencja ta jest kształtowana poprzez realizację **wszystkich** obszarów podstawy programowej wychowania przedszkolnego
- podczas wszelkich zajęć dzieci kształtują umiejętność obserwacji i wyciągania wniosków z własnych działań prowadzonych w przedszkolu, uczą się konkretnych zachowań i reakcji
- dzieci wdrażane są do samodzielnego zdobywania wiedzy przy pomocy różnorodnych źródeł wiedzy (tradycyjnych i nowoczesnych) oraz do współpracy i współdziałania w zespole, grupie, ale też pracy indywidualnej
- stosowanie idei oceniania kształtującego
- stosowanie wzmocnień pozytywnych
- realizacja wolontariatu
- praca w grupach mieszanych wiekowo – uczenie się od siebie
- praca zespołowa

KOMPETENCJE SPOŁECZNE I OBYWATELSKIE

Kompetencje te na tym etapie rozumiane są jako zdolność do stopniowego wychodzenia poza obszar rodziny, do pracy z innymi w grupie przedszkolnej.

Na tym etapie istotne jest, aby dziecko zrozumiało obyczaje i sposoby funkcjonowania osób w różnych społeczeństwach i środowiskach, dostrzegało różnorodność zachowań, a stopniowo też postaw.

Bardzo ważne jest również wzbudzanie zainteresowania dzieci otoczeniem domu i przedszkola, zachęcanie do podejmowania działań na rzecz wspólnego dobra i pracy w dziecięcym wolontariacie na miarę ich możliwości.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

- realizacja tych treści nieustannie odbywa się, podczas wszystkich sytuacji z jakimi stykamy się w przedszkolnej rzeczywistości, a ich celem jest wykształcenie u dzieci postaw społecznie pożądanych:

- budzenie zainteresowania historią swojej rodziny (w tym realizacja projektu ***Bohater Tygodnia***) okolicy, kraju, stosowanie zwrotów grzecznościowych, kulturalne zachowanie podczas różnorodnych sytuacji, umiejętność współpracy, otwartość, bezkonfliktowość, tolerancja, przy jednoczesnym eliminowaniu postaw społecznie niepożądanych
- służą temu tworzone przez dzieci kodeksy zachowania, stosowanie odpowiednio dobranych wzmocnień pozytywnych i konsekwencji
- nauka praw dziecka, obywatelskich, równości oraz poszanowania innych osób
- nauka patriotyzmu przez obchody, m.in. Dnia Niepodległości, Dnia Flagi

- praca w małym wolontariacie – współpraca z Caritasem, udział w akcjach charytatywnych (Góra grosza, Gwiazdka dla zwierzaka, ALMA SPEI hospicjum dla dzieci)
- realizacja programów „Przyjaciele Zippiego", którego celem jest rozwijanie umiejętności psychospołecznych, „Bezpieczny przedszkolak", „Wkrótce będę przedszkolakiem"
- spacery, wycieczki do różnych miejsc użyteczności publicznych, organizacji (sklep, zakład fryzjerski, poczta, biblioteka, straż pożarna, komisariat, bank, ośrodek zdrowia, apteka, kościół, UMIG)
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów (lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, strażak, policjant, fryzjer, kominiarz), rodzicami, którzy prezentują swoje zawody (np. prawnik, krawcowa, informatyk, kucharz, rolnik, leśnik)

INICJATYWNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Poczucie inicjatywy i przedsiębiorczość należy rozumieć jako zdolność do wcielania pomysłów w czyn. Kompetencja ta obejmuje działania zmierzające do rozwoju poczucia sprawstwa przez stwarzanie dzieciom warunków do **samodzielnego eksplorowania świata, eksperymentowania, doświadczania.**

Inicjatywność i przedsiębiorczość są rozwijane wielopłaszczyznowo, i co ważne, ich elementy są obecne podczas **wszystkich** działań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych, w których uczestniczy dziecko w przedszkolu.

Przykładowe Działania przedszkola

- w ramach realizowania tych treści stwarzane są <u>każdorazowo</u> okazje pozwalające dzieciom samodzielnie doświadczać, eksperymentować, eksplorować (np. robienie kanapek, sałatek, szaszłyków, pieczenie, malowanie, rysowanie, wydzieranie, lepienie, układanie klocków, zabawy w piaskownicy)
- codzienne zabawy na placu zabaw, w sali gimnastycznej, w kącikach zainteresowań
- zabawy doświadczalne i eksperymentalne
- granie w gry zespołowe typu, np. „chińczyk", warcaby, szachy
- współpraca podczas stawiania dzieciom zadań do wykonania w parach, grupach czy zespołach, co pozwala im poczuć się współodpowiedzialnymi za ostateczny efekt podejmowanych działań
- warsztaty plastyczne, wizualizacyjno-przestrzenne, sportowe, logorytmiczne, kulinarne, eksperymentalno-doświadczalne prowadzone przez nauczycieli
- udział w warsztatach zewnętrznych, np. świece, mydełka, obrazki z piasku, wiklina, pierniki, instrumenty perkusyjne
- wycieczki – gospodarstwa agroturystyczne, muzeum, teatr, teatr muzyczny, filharmonia, dworzec PKP

ŚWIADOMOŚĆ I EKSPRESJA KULTURALNA

Praca w tym obszarze ukierunkowana jest na **twórcze wyrażanie doświadczeń i emocji** za pośrednictwem różnorodnych środków ekspresji: muzyki, sztuk teatralnych, literatury i sztuk wizualnych.

Doświadczania takie pozwalają na wyrażenie przez dziecko różnorodnych stanów emocjonalnych, wyzwolenie pozytywnych emocji, a przez to otwarcie się na nowości. Wzmacniają inicjatywę i pomagają w nawiązaniu relacji.

Przedszkole daje dziecku możliwość nie tylko poznawania i odtwarzania rzeczywistości związanej z kulturą i sztuką, ale również **eksperymentowania z rytmem, głosem, dźwiękiem, ruchem, grafiką**.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

Te kompetencje przedszkolaki nabywają poprzez:

- codzienne malowanie (w tym nietypowymi technikami, np. malowanie kasztanami, malowanie przez gazę), rysowanie, śpiewanie, taniec
- wystawy prac dzieci (sala, korytarze, szatnia, strona internetowa)
- udział w różnych uroczystościach – jako mali aktorzy (pasowanie na przedszkolaka, Święto Niepodległości, Jasełka, Dzień Babci i Dziadka, zimowy koncert kolęd, Dzień Wiosny, przedstawienia wielkanocne, Dzień Mamy i Taty, pożegnanie przedszkola) z instrumentacją dźwiękową (gra na prostych instrumentach muzycznych)
- udział w konkursach przedszkolnych, gminnych, powiatowych, wojewódzkich (muzyczne, plastyczne, recytatorskie), przeglądach, występach
- udział w koncertach, przedstawieniach teatralnych w przedszkolu oraz w spektaklach teatralnych, lekcjach muzealnych wyjazdowych
- udział w zajęciach logorytmiki

WYBRANE METODY

- metoda pedagogiki zabawy
- metoda tworzenia map pojęciowych
- metoda twórczego myślenia
- ruch rozwijający Veroniki Sherborne
- metody parateatralne: technika zmiany ról, drama, pantomima, teatr paluszkowy, teatr kukiełkowy, teatr cieni, opowieść ruchowa
- dziecięca matematyka prof. Ewy Gruszczyk-Kolczyńskiej i Ewy Zielińskiej metoda Carla Orffa (instrumenty)
- odimienna nauka czytania wg dr Ireny Majchrzak metoda Dobrego Startu prof. Marty Bogdanowicz
- metoda aktywnego słuchania muzyki według Batti Strauss
- metoda gimnastyki twórczej (ekspresyjnej) Rudolfa Labana (improwizacja ruchowa) edukacja przez ruch wg Doroty Dziamskiej

POMOCE DYDAKTYCZNE

- zabawki w kącikach zabaw (np. lalki, wózki, auta, klocki) gry stolikowe, puzzle, układanki
- zabawki sportowe i na plac zabaw (np. drabinki, ławeczki, materace, piłki, obręcze, samochodziki, wiaderka, łopatki, foremki, sitka, bańki mydlane)
- sprzęt na placach zabaw
- narzędzia ogrodnicze, nasiona, sadzonki
- pomoce „naukowe” (np. lupa, mikroskop, globus, mapa, waga, miarka, menzurka, pęseta, magnes, zegar, liczydło, magiczne skrzynki, parawany – teatrzyki, kukiełki, pacynki, garderoba ze strojami, plansze edukacyjne)
- farby, kredki, nożyczki, stemple, instrumenty muzyczne (bębenki, tamburyna, kołatki, grzechotki, trójkąty, dzwonki melodyczne)
- narzędzia TIK – aparat, magnetofon, telewizor, laptop, tablica interaktywna
- pomoce „naturalne” (np. liście, patyki, szyszki, kasztany, pudełka, gumki, tacki papierowe, folia aluminiowa, wełna, guziki, filc, piasek, kasza manna, ryż, masa solna)